

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny
(341)

17. posiedzenie
Komisji Ochrony Środowiska
w dniu 16 lipca 2002 r.

V kadencja

Porządek obrad:

1. Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2001 r. w częściach właściwych przedmiotowemu zakresowi działania komisji, wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli.

(Początek posiedzenia o godzinie 14 minut 05)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Adam Graczyński)

Przewodniczący Adam Graczyński:

Otwieram posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska. Witam serdecznie wszystkich przybyłych, panie i panów senatorów, witam też licznie przybyłych gości, a szczególnie chciałbym przywitać uczestniczącego po raz pierwszy w posiedzeniu senackiej Komisji Ochrony Środowiska pana ministra Krzysztofa Panasa – bardzo mi miło. Witam również pana dyrektora Departamentu Środowiska, Rolnictwa i Zagospodarowania Przestrzennego w Najwyższej Izbie Kontroli, pana doktora Głowackiego – jest mi bardzo miło. Witam też dwóch wiceprezesów narodowego funduszu: pana prezesa Swatonia i pana prezesa Ochwata. Witam pozostałych drogich gości.

Szanowni Państwo, na dzisiejszym posiedzeniu chcielibyśmy zapoznać się z realizacją budżetu państwa w roku ubiegłym, za okres od 1 stycznia do 31 grudnia – jest to druk sejmowy nr 522 – wraz z dokonaną przez Najwyższą Izbę Kontroli oceną jego realizacji.

Mamy dosyć obszerny materiał. Ja proponuję go omawiać w ten sposób, żeby może przedstawiciel ministra środowiska, pan minister zaprezentował punkty od pierwszy do piątego. Dotyczyłoby to gospodarki wodnej, środowiska, rezerw celowych, środków bezzwrotnych – w tym przypadku mam już wątpliwości, czy powinien omawiać to przedstawiciel narodowego funduszu, czy minister – części budżetowej 85. Po wyczerpaniu tegoż punktu porządku obrad byśmy przystąpili do kolejnego punktu, dotyczącego oceny wykonania budżetu przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Każdorazowo po wystąpieniu przedstawiciela rządu będę proponował wystąpienie pana dyrektora z Najwyższej Izby Kontroli.

Czy państwu odpowiada moja propozycja? Jeśli tak, to bardzo proszę, Panie Ministrze, o prezentację i o sprawozdanie.

**Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska
Krzysztof Panas:**

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, to ja omówiłbym części budżetowe 22 i 41, pani dyrektor Departamentu Ekonomicznego, pani Maliszewska – część budżetową 83 „Rezerwy celowe” w zakresie poz. 55, środki bezzwrotne – pani dyrektor Departamentu Integracji Europejskiej, pani Niesyto, omówienie części budżetowej 85 to jest zadanie ministra finansów, zaś plan finansowy Narodowego Funduszu Ochrony Śro-

dowiska i Gospodarki Wodnej jest do dyspozycji dwóch prezesów: prezesa Swatonia i prezesa Ochwata. Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, to...

Przewodniczący Adam Graczyński:

Bardzo proszę, oczywiście, bardzo proszę.

**Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska
Krzysztof Panas:**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

Minister środowiska realizował w roku sprawozdawczym zadania z zakresu wodnych przejść granicznych w dziale 600 „Transport i łączność”, gospodarki wodnej i służby hydrologiczno-meteorologicznej oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych w dziale 710 „Działalność usługowa”, administracji państwowej w dziale 750 „Administracja publiczna”, spraw obronnych w dziale 752 „Obrona narodowa”. Ja z przyczyn technicznych chciałbym poprosić o umożliwienie przedstawienia tego materiału w skróconej wersji, ponieważ szczegółowe omówienie zawarte jest w opracowaniach przedstawionych państwu.

Dochody budżetowe w części 22 „Gospodarka wodna”. W ustawie budżetowej na rok 2001 ustalono dochody w części 22 „Gospodarka wodna” w wysokości 5 milionów 700 tysięcy zł. Zrealizowane dochody wyniosły 6 milionów 813 tysięcy zł i w stosunku do ustawy budżetowej na rok 2001 były wyższe o 1 milion 113 tysięcy zł, to jest o 19,5%. W strukturze zrealizowanych dochodów dominował dział 710 „Działalność usługowa”, którego udział w dochodach wyniósł 99,1%. Wszystkie zrealizowane dochody były terminowo odprowadzane na rachunki bankowe urzędów skarbowych.

Wydatki budżetowe w tym dziale. W ustawie budżetowej na 2001 r. wydatki w części 22 określono na łączną kwotę 198 milionów 727 tysięcy zł. W ciągu 2001 r. wydatki zostały zwiększone o 283 miliony 283 tysiące zł, to jest o 142,5%, do łącznej wysokości 482 milionów 10 tysięcy zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie uruchomienia środków rezerwy celowej w dziale 710 „Działalność usługowa”, w rozdziale 71078, a więc dotyczącym usuwania skutków klęsk żywiołowych, w kwocie 283 milionów 266 tysięcy zł stanowiącej 99,9% zwiększeń.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 października 2001 r. w sprawie blokowania niektórych wydatków w budżecie państwa na rok 2001 dokonano w części 22 blokady wydatków na kwotę 19 milionów 696 tysięcy zł.

W roku 2001 wydatki, łącznie z wydatkami niewygasającymi, zrealizowane zostały w wysokości 462 milionów 89 tysięcy zł, co stanowi 95,87% planu po zmianach. Chciałbym powiedzieć, że realizacja wydatków oceniona została przez Najwyższą Izbę Kontroli jako poprawna.

Część 41 „Środowisko”. Zadania statutowe ministra środowiska realizowały w 2001 r. pięćdziesiąt dwie jednostki sektora finansów publicznych. Minister środowiska realizował w roku sprawozdawczym zadania statutowe z zakresu następujących działów: 020 „Leśnictwo”, 710 „Działalność usługowa”, 750 „Administracja publiczna”, 752 „Obrona narodowa”, 801 „Oświata i wychowanie”, 900 „Gospodarka komu-

nalna i ochrona środowiska”, 925 „Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody”.

Dochody budżetowe w części 41 „Środowisko” ustalono w wysokości 7 milionów 924 tysięcy zł. Zrealizowane dochody wyniosły 9 milionów 373 tysiące zł i w stosunku do ustawy budżetowej na rok 2001 były wyższe o 1 milion 449 tysięcy zł, to jest o 18,2%. W strukturze zrealizowanych w 2001 r. dochodów największy udział miały dochody w działach: 710, a więc „Działalność usługowa” – w tym przypadku udział w dochodach ogółem wyniósł 39,7% – 020 „Leśnictwo”, którego udział w dochodach ogółem wyniósł 26,5%, 925 „Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody” – 25,8%. Zrealizowane dochody były terminowo odprowadzane na rachunki bankowe urzędów skarbowych.

Wydatki budżetowe w części 41 określono w 2001 r. w ustawie budżetowej na kwotę 158 milionów 218 tysięcy zł. W ciągu 2001 r. wydatki zostały zwiększone o 5 milionów 892 tysiące zł, to jest o 3,7% w stosunku do ustawy budżetowej, do łącznej wysokości 164 milionów 110 tysięcy zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie uruchomienia rezerwy celowej na budowę i uregulowanie własności w parkach narodowych – stanowiło to 4 miliony 441 tysięcy zł – oraz wypłat odszkodowań z tytułu zobowiązań wymagalnych skarbu państwa – 1 milion 113 tysięcy zł.

Zrealizowane wydatki, łącznie z wydatkami niewygasającymi w wysokości 75 tysięcy 500 zł, wyniosły 153 miliony 759 tysięcy zł, to jest 93,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do roku 2000 wydatki w ujęciu nominalnym były niższe o 66 milionów 880 tysięcy zł, to jest o 30,3%, a realnie były niższe o 70 milionów 15 tysięcy zł, to jest o 33,9%. Blokada wydatków objęto kwotę 10 milionów 215 tysięcy zł. Realizacja wydatków z uwzględnieniem blokady wyniosła 99,9%.

W strukturze zrealizowanych w 2001 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 925 „Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody”, w którym wydatki zrealizowano w wysokości 60 milionów 271 tysięcy zł, to jest 39,2% wszystkich wykonanych wydatków w części 41, w dziale 020 „Leśnictwo”, w którym wydatkowano 41 milionów 609 tysięcy zł, to jest 27% wydatków w części 41, i w dziale 750 „Administracja publiczna”, w którym wydatkowano 27 milionów 756 tysięcy zł, to jest 18% wszystkich wydatków w części 41. Najwyższa Izba Kontroli oceniła gospodarowanie tymi środkami jako poprawne. Dziękuję.

Poproszę teraz panią dyrektor Maliszewską.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Bardzo proszę.

**Dyrektor Departamentu Ekonomicznego w Ministerstwie Środowiska
Maria Maliszewska:**

Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!

W ustawie budżetowej na rok 2001 w części 83 w poz. 55 została utworzona rezerwa celowa na budowę i uregulowanie własności gruntów w czterech parkach narodowych, to jest w Białowieskim Parku Narodowym, Gorczańskim Parku Narodowym, Kampinoskim Parku Narodowym i Parku Narodowym „Ujście Warty”. Środki uru-

chomione zostały w dniu 11 sierpnia w kwocie 4 milionów 441 tysięcy zł i zwiększyły budżet ministra środowiska.

Z tej kwoty wykorzystano prawie 80% środków, to jest kwotę 3 milionów 553 tysiące zł, a 20% tej kwoty nie zostało wykorzystane na skutek blokady, jaką Rada Ministrów wprowadziła 23 października roku 2001. Wykorzystane środki z wyżej wymienionej rezerwy przeznaczone zostały następująco. Na utworzenie Parku Narodowego „Ujście Warty” przeznaczono kwotę wynoszącą prawie 1 milion 200 tysięcy zł, to jest 56% planu. Reszta została na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów objęta blokadą. W Białowieskim Parku Narodowym wydatkowano kwotę 340 tysięcy zł, to jest 99,3% planu, pozostałość to oczywiście blokada. W Gorczańskim Parku Narodowym wydatkowano 97% zaplanowanej kwoty, a pozostałość też była objęta blokadą, zaś w Kampinoskim Parku Narodowym wydatkowano kwotę 1 miliona 800 tysięcy zł, to jest 100%.

Jeżeli pana przewodniczącego bądź panów senatorów interesują w szczegółach zadania, jakie zrealizowano, to oczywiście przedstawimy je poprzez przedstawiciela Krajowego Zarządu Parków Narodowych i Kampinoskiego Parku Narodowego.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję uprzejmie.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Środki bezwrotne z kolejnego punktu omówi pani dyrektor Niesyto.)

**Dyrektor Departamentu Integracji Europejskiej
w Ministerstwie Środowiska
Grażyna Niesyto:**

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

W ustawie budżetowej na rok 2001 w załączniku nr 3 minister środowiska został ustanowiony odpowiedzialnym za realizację zadań i programów finansowanych środkami bezzwrotnymi pochodzącymi z zagranicy w ramach programów pomocy przedakcesyjnej Unii Europejskiej, a także grantu GEF Banku Światowego.

W ramach programu Phare 98 zaplanowane środki wynosiły 5 milionów 457 tysięcy zł, w ramach programu Phare 99 – 128 milionów 418 tysięcy zł i w ramach programu ISPA zaplanowano wydatkowanie 422 milionów 10 tysięcy zł. Ze środków w ramach programów Phare 98 i 99 wykorzystano środki w 59,5%, zaś co do środków zaplanowanych w programie ISPA, w roku 2000 nie wykorzystano ich w ogóle, nie wypłacono środków. Jeżeli chodzi o środki pochodzące z Funduszu Partnerskiego, w ustawie budżetowej zaplanowano wydatkowanie 9 milionów zł, a w ramach grantu GEF Banku Światowego, który jest przeznaczony na zamianę ogrzewania węglowego na gazowe, środki w wysokości 5 milionów dolarów. Środki z Funduszu Partnerskiego wydatkowano w wysokości 380 tysięcy zł, a grant Banku Światowego wykorzystany był narastająco w 66%, to znaczy w kwocie 16 milionów 497 tysięcy dolarów przy planowanych 25 milionach dolarów. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

Teraz przejdźmy do punktu piątego, jak pan minister sugerował, czyli budżetów wojewodów.

Czy jest przedstawiciel ministra finansów?

(Zastępca Dyrektora Departamentu Finansowania Sfery Budżetowej w Ministerstwie Finansów Ewa Paderewska: Jestem. Ewa Paderewska z Ministerstwa Finansów.)

Bardzo proszę. Zapraszam panią i proszę o prezentację realizacji budżetu w tej części.

**Zastępca Dyrektora Departamentu Finansowania Sfery Budżetowej
w Ministerstwie Finansów**

Ewa Paderewska:

Spróbuję to zaprezentować. Chciałabym tylko zaznaczyć, że minister finansów nie jest dysponentem części „Budżety wojewodów ogółem”. Ponieważ wojewodowie nie mają swojego przedstawiciela, nie są zapraszani do Sejmu na sprawozdania z wykonania budżetu państwa i rzeczywiście utarło się, że informacje na ten temat przedstawia minister finansów.

W ramach wydatków w dziale „Leśnictwo” finansowane były zadania budżetowe wynikające z ustawy o lasach, takie jak gospodarka leśna w lasach niestanowiących własności skarbu państwa, zalesianie gruntów, przebudowa drzewostanów uszkodzonych przez emisje przemysłowe i kłęski żywiołowe oraz nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności skarbu państwa.

W ustawie budżetowej na 2001 r. w dziale „Leśnictwo” w budżetach wojewodów zostały zaplanowane wydatki w wysokości 16 milionów 353 tysięcy zł. Kwota ta nie została w trakcie wykonywania budżetu zmieniona. Wojewodowie zablokowali w tym dziale wydatki w kwocie 375 tysięcy zł. Wydatki w tym dziale zostały zrealizowane w wysokości 15 milionów 941 tysięcy zł, to jest w 99,8% budżetu po zmianach, z uwzględnieniem blokady.

Środki te przeznaczone zostały między innymi na gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności skarbu państwa – w wysokości 1 miliona 956 tysięcy zł. Z wymienionej kwoty sfinansowano sporządzenie uproszczonych planów urządzenia lasów, wykonywanie inwentaryzacji stanu lasów, zwrot kosztów zalesiania gruntów niestanowiących własności skarbu państwa, likwidację szkód powstałych w wyniku niekorzystnych warunków atmosferycznych oraz pożarów. Środki przeznaczone zostały również na realizację zadań związanych z nadzorem nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności skarbu państwa, w tym przede wszystkim na dotacje na finansowanie bieżących zadań własnych powiatów – w kwocie 13 milionów 967 tysięcy zł – a także na wydatki bieżące przeznaczone na uregulowanie własności skarbu państwa oraz oznaczenie na gruncie granic działek leśnych przekazanych w zarząd Lasów Państwowych – 18 tysięcy zł.

Dział 925 „Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody”. Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2001 r. wydatki w wysokości 33 milionów 374 tysięcy zł zostały w trakcie roku budżetowego zwiększone o 366 tysięcy zł. Było to przeniesienie środków z rezerw celowych z przeznaczeniem na sfinansowanie wierzytelności zasądzonych wyrokami sądowymi. Głównie były to odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta będące pod ochroną.

Budżet po zmianach, z uwzględnieniem blokad, wynosił 31 milionów 950 tysięcy zł i został wykonany w 100%. Środki te zostały przeznaczone na sfinansowanie wydatków związanych z działalnością zarządów i zespołów parków krajobrazowych funkcjonujących w szesnastu województwach – w wysokości 19 milionów 953 tysięcy zł, wydatków związanych z działalnością i utrzymaniem parków krajobrazowych oraz ochroną i konserwacją pomników przyrody – 680 tysięcy zł, oraz pozostałej działalności – w wysokości 11 milionów 312 tysięcy zł.

Główną kwotę w ramach pozostałej działalności stanowiły: dotacja na działalność Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku w Chorzowie – 9 milionów 55 tysięcy zł, nagrody za osiągnięcia w dziedzinie ochrony środowiska – 598 tysięcy zł, odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta będące pod ochroną – 714 tysięcy zł, realizacja pozostałych zadań wynikających z ustawy o ochronie przyrody, takich jak działalność wojewódzkiej komisji ochrony przyrody, opracowanie dokumentacji przyrodniczych i ekspertyz – 929 tysięcy zł.

I dział 900 „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”. W ustawie budżetowej wydatki w tym dziale zostały w budżetach wojewodów zaplanowane w wysokości 543 milionów 78 tysięcy zł. W trakcie wykonania budżetu wydatki te zostały zwiększone o 200 milionów 411 tysięcy zł, to jest do wysokości 743 milionów 489 tysięcy zł, w wyniku przeniesień środków z rezerw celowych i z rezerwy ogólnej.

Na podstawie rozporządzenia z dnia 23 października 2001 r. wojewodowie zablokowali w tym dziale wydatki w kwocie 66 milionów 136 tysięcy zł, z czego główną pozycję stanowiły dotacje i subwencje – powyżej 31 milionów zł, wydatki bieżące w kwocie 1 miliona 300 tysięcy zł oraz wydatki majątkowe w wysokości 33 milionów 55 tysięcy zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 677 milionów 156 tysięcy zł.

W ramach tego działu finansowane są bardzo różnorodne zadania. Podstawowa kwotowo pozycja wydatków dotyczy kosztów oświetlenia dróg, ulic i placów. Na ten cel przeznaczono 391 milionów 273 tysiące zł, z czego na koszt energii elektrycznej – 346 milionów 319 tysięcy zł, na budowę nowych punktów świetlnych – niemal 45 milionów zł.

Następną dużą pozycją są koszty funkcjonowania i działalności wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Na ten cel przeznaczone zostało 90 milionów 393 tysiące zł. W kwocie tej podstawową pozycję stanowią wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla pracowników zatrudnionych w tych jednostkach. Na ten cel wykorzystano ponad 74 miliony zł.

Kolejną dużą pozycją jest działalność inwestycyjna. Na wydatki inwestycyjne w tak zwanej pozostałej działalności wykorzystano niemal 68 milionów zł, na inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej i ochrony wód – niemal 91 milionów zł, na inwestycje z zakresu gospodarki odpadami – 1 milion 500 tysięcy zł, na inwestycje z zakresu oczyszczania miast i wsi, głównie w województwie lubuskim – 200 tysięcy zł, na inwestycje z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego, to była modernizacja systemu ciepłowniczego w województwie podlaskim – 750 tysięcy zł. I to byłyby główne zadania finansowane w ramach tego działu. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję, Pani Dyrektor.

Zgodnie z przyjętym programem proszę pana dyrektora z departamentu w Najwyższej Izbie Kontroli, pana dyrektora Głowackiego, o zabranie głosu. Proszę bardzo.

**Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego
w Najwyższej Izbie Kontroli
Andrzej Głowacki:**

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Panie Przewodniczący! Szanowna Komisjo!

Odnosnie do części 22 „Gospodarka wodna” z przyjemnością chcę powtórzyć za panem ministrem, że Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa za 2001 r. w tej części, mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, niemających jednak według nas zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły ogółem 2 milionów 250 tysięcy zł, z czego – z przyjemnością chcę zakomunikować – jedynie około 6 tysięcy zł, to jest 1‰, stanowiły wydatki zrealizowane z naruszeniem prawa. Pozostała kwota, czyli około 2 milionów 100 tysięcy zł, praktycznie dotyczyła jednostek podległych Ministerstwu Środowiska. Na tę kwotę złożyły się głównie nieprawidłowe wydatki w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz w rejonowych zarządach gospodarki wodnej. Kwoty te nie były wydatkowane z naruszeniem prawa, uznaliśmy tylko, że nie zawsze były one wydatkowane gospodarnie. W związku z tym ocena jest taka, jaką przedstawiłem wyżej. Wnioski kierowane do resortu, jeśli chodzi o część 22, zmierzają generalnie do poprawienia nadzoru nad resortowymi jednostkami w zakresie realizacji budżetu.

Jeśli natomiast chodzi o część 41 „Środowisko”, Najwyższa Izba Kontroli również pozytywnie oceniła wykonanie budżetu państwa, mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, niemających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu. Łączna kwota stwierdzonych nieprawidłowości dotyczyła wielkości 1 miliona 740 tysięcy zł, z czego z naruszeniem prawa wydano jedynie 38 tysięcy zł. Jest to więc wielkość również kształtującą się w obszarze 2‰.

Generalne nieprawidłowości w tej części dotyczyły działań Krajowego Zarządu Parków Narodowych i związane były zarówno z nieprawidłowym uruchomieniem środków na wypłacenie nagrody rocznej dla byłego już kierownictwa Krajowego Zarządu Parków Narodowych, jak i z utworzeniem w sposób niewłaściwy, nieprzewidziany możliwością, którą daje budżet, rezerwy przez Krajowy Zarząd Parków Narodowych w kwocie około 1 miliona 400 tysięcy zł. Wnioski, podobnie jak w części poprzedniej, generalnie zmierzają do poprawienia nadzoru nad resortowymi jednostkami.

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi również uwag i uważa, że w sposób poprawny realizowana była część 83 „Rezerwy celowe” w zakresie poz. 55, dotycząca uporządkowania własności gruntów w parkach narodowych. Pragnę przypomnieć, że realizowano między innymi wnioski Najwyższej Izby Kontroli sprzed trzech lat, kiedy to wszystkie parki narodowe poddane zostały kontroli i stwierdziliśmy między innymi zbyt wolne nabywanie gruntów na własność określonych parków narodowych. Z przyjemnością stwierdzamy, że w tym zakresie sytuacja się poprawiła i gdy-

by nie blokada, przypuszczalnie stosunki własnościowe w parkach udałoby się jeszcze poprawić.

Nie wnosimy również uwag, jeśli chodzi o wykorzystanie środków bezzwrotnych pochodzących z zagranicy i wydatkowanych na programy, za realizację których odpowiada minister właściwy do spraw środowiska. Uważamy, że realizacja tych środków była poprawna.

Odnosnie do części budżetowej 85 „Budżety wojewodów ogółem” pragnę zakomunikować, że wszystkie budżety wojewodów podlegały kontroli, czyli nie było kontroli wybiórczej. Departament Budżetu i Finansów, który tę kontrolę przeprowadzał, właściwie stwierdził jedynie nieznaczne uchybienia, niemające istotnego wpływu na prawidłowe wykonanie budżetu, a co za tym idzie, ocena w tym przypadku jest również pozytywna. Dziękuję za uwagę.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję panu dyrektorowi.

Stwierdzam, że była to bardzo pochlebna opinia o działalności ministra środowiska i o dyscypliny budżetowej.

Bardzo proszę panie i panów senatorów: czy są jakieś pytania lub uwagi do tych kwestii, które zostały podniesione? Proszę bardzo.

Jeśli nie ma, to może najpierw z mojej strony pytanie. Pan minister był łaskaw stwierdzić, że w części 41 „Środowisko” nakłady w roku 2001 były o 30% niższe niż w roku poprzednim. Czy dobrze usłyszałem? Padło zdanie, że nakłady i wydatki w części 41 są niższe o 66 milionów zł, czyli o 30,3%. Jak to wygląda w roku 2001 w stosunku do roku 2000? Czy pan potwierdza to, co powiedziałem, czy być może ja się przesłyszałem?

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Jeszcze raz. Wydatki w części 41 „Środowisko”...)

Tak, wydatki. Stwierdził pan, że w roku 2001 były niższe o 30%, Panie Ministrze, niż w roku poprzednim – 86 milionów zł. Ja może się pomyliłem, bo pan dosyć szybko mówił. To się potwierdza, tak?

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Tak, to się potwierdza.)

To w porządku. Dziękuję.

W związku z powyższym chciałbym się również zapytać, czy w części 22 mamy podobnie do czynienia po prostu ze spadkiem nakładów, czy też nie, bo tego pan minister nie powiedział. Chciałbym się więc zapytać, czy mamy spadek, czy stabilizację wydatków.

**Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska
Krzysztof Panas:**

Panie Przewodniczący, w 2001 r. wydatki budżetowe w części 22 „Gospodarka wodna” były określane na 198 milionów zł w ustawie budżetowej...

(Przewodniczący Adam Graczyński: Tak, a w wykonaniu?)

...ale zostały zwiększone o 283 miliony 283 tysiące zł, to jest o 142,5%, do łącznej wysokości 482 milionów 10 tysięcy zł. Dotyczyło to głównie uruchomienia rezerwy celowej w zakresie usuwania kłesk żywiolowych.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Rozumiem. Czyli trudno porównywać te nakłady?

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Tak.)

Oczywiście. Dziękuję bardzo.

Do czego generalnie ta moja uwaga, pytanie zmierza? Mamy do czynienia z taką sytuacją, że w poszczególnych działach, o których była mowa, planujemy wydatki budżetowe. Następnie te wydatki z różnych powodów są w ciągu roku zwiększane, tak to zrozumiałem, po czym z racji blokady są zmniejszane, najczęściej o około 5%. Czy państwa zdaniem taka sytuacja nie powoduje pewnej niestabilności finansowej jednostek, które z tych pieniędzy korzystają? Jeszcze raz powtarzam: ustala się plan wydatków w budżecie, następnie z różnych powodów zwiększa się te wydatki, po czym, kiedy te środki są już przypuszczalnie do dyspozycji, następuje blokada i wydatki w wielu pozycjach się ogranicza, bo takie określenie padało, zawsze pojawiała się słowo „blokada”. Z moich szacunków wynika, że jest to około 4–5% wydatków. Jaka jest państwa opinia? Czy nie prowadzi to do pewnej destabilizacji pracy jednostek podległych, które z tych środków korzystają? Bardzo proszę.

**Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska
Krzysztof Panas:**

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, na pewno tak, jednak w zakresie zwiększenia podawany przykład świadczy o tym, że oczywiście... Nie można przewidzieć klęski żywiołowej, która nastąpi, i jest to niejako poza dyskusją, poza sporem. Z kolei blokowanie, które w budżecie państwa w 2001 r. wynikało z braku środków w tym budżecie, też było działaniem doraźnym. Nie potrafię odpowiedzieć, czy można je było przewidzieć, czy nie, ale na pewno powoduje to niestabilność budżetów czy też w tym przypadku niestabilność budżetu resortu.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Kontynuując ten wątek, chcę powiedzieć, że jest dział 900 „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”, w którym ku memu zaskoczeniu pojawił się problem oświetlenia dróg. Jest takie określenie: „oświetlenie”. Samorządy narzekają na dyskomfort w tym zakresie, ponieważ obiecywano, otrzymywano, nie dostarczano, zmniejszano, a to są już budżety i wydatki samorządu. Tak że mówimy... Może byłaby taka refleksja: realizacja budżetu w roku ubiegłym, czyli w roku 2001, przebiegała w sposób daleki od planu, co mogło wywołać u jednostek korzystających ze środków budżetowych dyskomfort. To byłaby pierwsza refleksja.

Drugie moje pytanie, o charakterze poważniejszym, jest następujące. Bardzo uważnie słuchałem prezentacji dokonywanej przez panią dyrektor Niesyto, a dotyczącej punktu czwartego, czyli mówiąc w skrócie, środków bezzwrotnych. Ja sobie wyobrażam sytuację następującą. Nasz kraj cierpi na ogromny brak kapitału, a tu pojawiają się pewne bezzwrotne środki z zewnątrz. W planach rocznych my zapisujemy pewne wydatki. Ja może je przypomnę: Phare 98 – 5,4 miliona zł, Phare 99 – 128 milionów zł, ISPA – 428 milionów zł itd. Patrząc na ich realizację, to jest ona rzędu – podano to niesumarycznie – gdzieś około 10–15%. To już są szczegółowe spra-

wy. Mamy więc do czynienia z ogromnie dużym niewykorzystywaniem środków pomocy bezzwrotnej.

Prosiłbym uprzejmie może... Ja mam świadomość tego, że mamy do czynienia z bardzo trudnymi do zrealizowania środkami, może nie wszystkimi, ale niektórymi tak. Jeśli jednak są to środki trudne do zrealizowania, to może nie planujemy tak optymistycznie wydatków. Może prosiłbym państwa o zajęcie stanowiska, o wypowiedź w tej kwestii.

**Dyrektor Departamentu Integracji Europejskiej
w Ministerstwie Środowiska
Grażyna Niesyto:**

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, załącznik do budżetu państwa dotyczący środków bezzwrotnych pochodzących z zagranicy opracowany jest na podstawie szacunków, na podstawie przekazywanych danych, przewidywanych harmonogramów płatności, po pierwsze, przekazywanych przez beneficjentów końcowych pomocy, po drugie, w jakiś sposób weryfikowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który jest jednostką wdrażającą.

Są to, powtarzam, przewidywania, zaś realnie wykorzystanie środków, ilość środków wypłaconych zależy od realnego postępu prac czy robót. Środki te dopiero wówczas zostają uruchamiane i przekazywane na konto ministra finansów, kiedy część robót zostaje wykonana, co stwierdza się na podstawie przedstawionych faktur z wykonania robót.

Mamy tu do czynienia z rozwojem sytuacji na różnych etapach przygotowania do wykorzystania tych środków. Pierwszym etapem jest przygotowywanie dokumentacji przetargowej, która jest przez przedstawicielstwo Komisji Europejskiej wielokrotnie poprawiana i która oczekuje na akceptację przedstawicielstwa tej komisji. Następnym etapem jest zakończenie przetargu, podpisanie kontraktu, które też trwa. Na tych właśnie etapach mamy do czynienia z elementem nieprzewidywalności. Dopóki kontrakt nie zostanie podpisany i prace nie rozpoczną się, środki nie mogą być wykorzystane.

Tak też zdarzyło się w roku 2001, szczególnie w przypadku ISPA, kiedy żadne konkretne prace nie rozpoczęły się po prostu z uwagi na opóźnienia w przygotowywaniu dokumentacji przetargów, kończeniu przetargów, akceptacji wyników przetargu przez przedstawicielstwo i podpisywaniu kontraktów. Tak że w tym przypadku rzeczywiście mamy do czynienia z... Trudno to nazwać planami. Jest to przybliżony szacunek wykorzystania środków w danym roku.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo, Pani Dyrektor, ale każde planowanie niesie w sobie ogromne ryzyko. W tym przypadku my się poruszamy w materii dla nas bardzo nietypowej, niecodziennej, bo bardzo często my debiutujemy w tych programach. Stopień realizacji w stosunku do planu jest jednak bardzo skromny.

Jest to tym bardziej ważne, że dzisiaj odbywa się organizowana przez ministra gospodarki konferencja dotycząca Narodowego Planu Rozwoju. Tam też się mówi o konsumpcji środków, ale rządu już nie 14 miliardów euro, jak wszyscy pamiętamy, tylko 23 miliardów euro. Ta różnica bierze się stąd, że do 14 miliardów euro z Unii

Europejskiej dochodzi 6 miliardów euro środków samorządów i budżetowych, a także 3 miliardy euro prywatnego kapitału polskiego, co razem daje 23 miliardy euro.

Dlatego od razu mam dwa pytania. Po pierwsze, czy my w ogóle będziemy w stanie sfinansować pomostowo te środki z Unii Europejskiej, a po drugie, czy będziemy w stanie zabezpieczyć sprawną realizację zadań wynikających z posiadania tych środków? Tak że to taka refleksja w związku z powyższym.

Ja może nie chciałbym już kontynuować tegoż wątku pomocowego – myślę o punkcie czwartym – ale byłaby wielka prośba, żeby przy planowaniu w poszczególnych latach brano pod uwagę wszystkie elementy, które powinny być wzięte. Mam świadomość, że jest to niesłychanie trudne i skomplikowane, ale patrząc na to z innej strony, te środki wprowadzone do gospodarki mogą chociażby zmniejszyć bezrobocie – proszę zwrócić na to uwagę. Jeśli bowiem będziemy budować w ramach ISPA oczyszczalnie ścieków i kanalizację, najczęściej będą to robić Polacy, a nie na przykład Hiszpanie. Będzie to praca dla wielu ludzi, a jeśli będzie praca, to będzie niższe bezrobocie. Tak że ja bym proponował – to jest może drugi wniosek z mojej strony – ażeby zwrócić uwagę na realizm w planowaniu i starać się o wykorzystanie możliwie w najlepszym stopniu środków bezzwrotnych.

Mam jeszcze takie pytanie. Czy można wiedzieć, jakie w planie budżetowym na rok bieżący, na rok 2002 przewiduje się wykorzystanie środków? Chciałbym dowiedzieć się chociaż, jak to wygląda szacunkowo, to nie ma być zobowiązujące. Jakiego rzędu są to wielkości? Miliardy czy miliony złotych?

(Głos z sali: Środków bezzwrotnych?)

Środków bezzwrotnych, oczywiście. Wiadomo, jakie jest moje pytanie. Ile ich chcemy wykorzystać w tym roku?

Bardzo proszę.

**Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska
Krzysztof Panas:**

Panie Przewodniczący, my nie mamy w ogóle ze sobą projektu ustawy budżetowej, w związku z tym, jeżeli pan przewodniczący sobie życzy, przedstawimy to na piśmie.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dobrze. Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę, kto z pań i panów senatorów?

Pan senator Janowski, proszę bardzo.

Senator Mieczysław Janowski:

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący

Panie Ministrze, ja szedłem tropem kwestii dotyczącej wykorzystania środków pomocowych. Wiemy zresztą o tym, że te środki wymagają zaangażowania własnych pieniędzy samorządów. Czy państwo stwierdzacie, że ten stopień niewykonania – to również pytanie pod adresem pana dyrektora z NIK – wynika z braku tych środków w kasach samorządów, czy też z jakiś innych przyczyn? Bo niektóre tematy pokrywają się z tymi, które są ujęte w budżetach wojewodów. Pani dyrektor wymieniała na przy-

kład problemy dotyczące zmiany systemu ogrzewania, bardzo ważne zagadnienia, które są mi osobiście znane. Rozumiem, że część pieniędzy dawali na przykład wojewodowie, część pochodziła z funduszy zewnętrznych, a część musiała pochodzić z funduszy własnych samorządów. Jak te sprawy wyglądają? Jeśli pani dyrektor czy pan minister zechcieliby się do tego odnieść...

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

Proszę uprzejmie o odpowiedź.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Odpowie pani dyrektor Niesyto.)

**Dyrektor Departamentu Integracji Europejskiej
w Ministerstwie Środowiska
Grażyna Niesyto:**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący, nie stwierdzamy, że niewykorzystanie środków wynika z braku środków na współfinansowanie. Oczywiście są sporadyczne przypadki, kiedy beneficjent nie wywiązuje się z wcześniejszej obietnicy, bo i takie przypadki były. Tak było przy oczyszczalni ścieków w Tomaszowie – jest to przypadek powszechnie znany – kiedy beneficjent nie dotrzymał zobowiązań i cały grant został wycofany.

Nie można natomiast mówić generalnie o takiej przyczynie. Przyczyna tkwi raczej w procedurach i we wszystkich tych problemach, na które napotykają zarówno przygotowujący dokumentację, jak i później jednostka wdrażająca, a także my jako ministerstwo, jednostka nadzorująca, na etapach przygotowywania, akceptowania poszczególnych elementów dokumentacji i ostatecznego podpisania kontraktu. W tym zakresie powstaje najwięcej problemów i najwięcej opóźnień, które prowadzą do tego, że kontrakt zostaje podpisany o wiele później, niż było to przewidywane, przez co środki nie mogą być wydane.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję.

Pan dyrektor Głowacki, bardzo proszę.

**Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego
w Najwyższej Izbie Kontroli
Andrzej Głowacki:**

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Panie Przewodniczący, Szanowna Komisjo, ja w pełni potwierdzam, że nie brakuje środków w kasach samorządów, ale brakuje determinacji, żeby przygotowanie danej inwestycji, która ma być w wysokim procencie sfinansowana z grantów, doprowadzić do takiego stanu, by mogło to być akceptowane przez darczyńców.

Ja chcę powiedzieć, że to, co było przedmiotem naszych rozważań przy okazji wykonania budżetu za rok ubiegły, w praktyce dotyczyło środków Phare, może poza jednym GEF, ale generalnie są to środki pharowskie. Do tych procedur beneficjenci końcowi już się praktycznie przyzwyczaili.

Gorsza sytuacja może być ze środkami przedakcesyjnymi, z funduszem przedakcesyjnym ISPA. Moglibyśmy z tego funduszu otrzymywać rocznie około 170 milionów euro, gdyby to było w ogóle możliwe, ale po ogłoszeniu, że Polska może korzystać z tychże środków, Unia przystąpiła dopiero do przygotowania całego oprzyrządowania prawnego, czyli dwa pierwsze lata mieliśmy z głowy z powodu opóźnień w pracach Komisji Europejskiej. Z kolei lata 1992 i 1993 już zdecydowały, czy Polska rzeczywiście potrafi te pieniądze odpowiednio zaabsorbować.

(Przewodniczący Adam Graczyński: 2002 i 2003, prawda?)

Tak, 2002 i 2003. Jeśli się przejęczyłem, to bardzo przepraszam.

Jeśli rzeczywiście wejdziemy do Unii z dniem 1 stycznia 2004 r., to ten fundusz przestanie być funduszem przedakcesyjnym. W związku z tym istotne jest, żebyśmy w trybie pilnym przygotowali się we właściwy sposób do absorpcji tych środków i potrafili je ściągnąć. My podejmujemy za miesiąc kontrolę wszystkich dwudziestu jeden tematów z obszaru „Środowisko”, które minister środowiska zgłosił do Komisji Europejskiej, a ta była łaskawa uznać je za właściwe. Wtedy będziemy po prostu wiedzieli, jaka jest sytuacja.

Ja tylko mogę potwierdzić to, o czym mówiła pani dyrektor Niesyto, że te procedury rzeczywiście są nie tyle może skomplikowane, bo one są, powiedziałbym, do zrozumienia i zastosowania, co w swoisty sposób pracochłonne, czasochłonne. To się po prostu na każdym etapie uzgadnia, na każdym etapie aprobejuje, to wraca, jest to przesyłane, a czas przeznaczony na fizyczną realizację mija.

Ja nie chcę powiedzieć, że jest to specjalne działanie Unii. Jest to raczej biurokracja, do jakiej Unia jest przyzwyczajona, zaś my jeszcze nie, a powinniśmy być, tym bardziej że są to cudze pieniądze, więc jeśli ktoś je daje, trzeba spełniać pewne warunki.

(Przewodniczący Adam Graczyński: Trzeba się do nich przyzwyczaić.)

Panie Przewodniczący, my byśmy po prostu gdzieś w okolicach połowy IV kwartału byli w stanie przedstawić senackiej komisji wyniki przygotowania polskiej ekipy, a przy okazji też ewentualne opóźnienia Unii, jeśli chodzi o udostępnienie tych środków. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo panu dyrektorowi.

Kto z państwa, pań i panów senatorów?

Pani senator Klepacz, bardzo proszę.

Senator Apolonia Klepacz:

Panie Przewodniczący, Panie Ministrze, ja mam pytanie dotyczące rozdziału 71078 i kwoty przeznaczonej na usuwanie skutków klęsk żywiołowych, która była wprowadzona do budżetu w części 22 „Gospodarka wodna”. Jest tutaj pewien stopień niewykorzystania tej kwoty. Wprawdzie pojawiają się dwa pojęcia, mianowicie pojęcie środków niewygasających i pojęcie mówiące o blokadzie... Czy cały stopień niewyko-

rzystania środków mieści się w tych dwóch pojęciach, czy są jeszcze inne przyczyny, na przykład wynikające z pewnych procedur, z niedotrzymania procedur przetargowych, być może z niewykorzystania z zupełnie innych powodów? Chciałabym uzyskać w tym zakresie jakieś wyjaśnienie. Jest to kwota dość znaczna, bo jest to połowa środków, które w części 22 „Gospodarka wodna” są ulokowane w budżecie 2001 r. Prawie w 100% są to kwoty inwestycyjne.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Jeżeli pani senator pozwoli, odpowiedzi udzieli pani Sołtyszewska, główna księgowa resortu.*)

**Główna Księgowa w Ministerstwie Środowiska
Małgorzata Sołtyszewska:**

Szanowni Państwo, jeżeli chodzi o niewykorzystane środki z części 22, o których pani senator mówiła, w żadnym wypadku nie zostały one niewykorzystane z powodu tego, że nastąpiły jakieś błędy w procedurach. Niewykorzystane mogły być jedynie jakieś drobne środki z takiego powodu, że na przykład nie wpłynął jakiś rachunek, ale to jest kwestia dotycząca raptem kilkudziesięciu tysięcy złotych w skali całego budżetu części 22. Pozostałe środki, środki objęte blokadą, to jest kwota 19 milionów 696 tysięcy zł, zostały niewykorzystane z przyczyn niezależnych od nas, właśnie z powodu założenia przez Radę Ministrów tej blokady wydatków. Pozostała kwota, dotycząca wydatków niewygasających, to wydatki, które nie zostały wykorzystane z tego powodu, że dotyczą one tylko i wyłącznie środków kredytowych. One nie zostały wykorzystane dlatego, że były w zeszłym roku duże opóźnienia w przekazywaniu środków i nastąpiły opóźnienia przy realizacji inwestycji. W związku z tym one przeszły na rok bieżący, w ciągu którego są wykorzystywane. Te środki nie przepadły.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję.

Czy pani senator jest usatysfakcjonowana?

(*Senator Apolonia Klepacz: Tak.*)

Dziękuję bardzo.

Kto z pań i panów senatorów chciałby jeszcze zabrać głos? Proszę bardzo.

Jeśli nie ma chętnych, to rozumiem, że zakończyliśmy omawiać punkty od pierwszego do piątego, w sprawie których nasuwają się dwa wnioski. Pierwszy jest taki, że w roku ubiegłym mieliśmy do czynienia z pewną destabilizacją finansów publicznych, trudnościami związanymi z realizacją budżetu. Przełożyło się to po prostu na zwiększanie i zmniejszanie określonych pozycji, co nie mogło nie mieć wpływu na stabilizację finansów w jednostkach samorządowych, które realizują ustawę budżetową.

Drugi wniosek dotyczy planowania środków pochodzących z zagranicy, które powinny być wykorzystane w ramach... Mamy do czynienia, często z powodów obiektywnych, z dużą rozbieżnością między planem a realizacją. Sądzę, że te wnioski, a także doświadczenia, które zdobyto w roku ubiegłym, powinny służyć usprawnieniu

działania w roku bieżącym i w latach następnych. Tak że takie wnioski można wysnuć z omawiania tych pierwszych punktów.

Przechodzimy do kolejnego punktu, to jest do realizacji planu finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Proszę bardzo, kto z państwa zaprezentuje realizację budżetu w tym zakresie?

Proszę bardzo.

(*Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Panie Przewodniczący, zrobią to panowie prezesi Ochwat i Swatoń. Proszę bardzo.*)

**Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Ryszard Ochwat:**

Panie Przewodniczący! Panie i Panowie Senatorowie!

Omawianie realizacji planu za rok 2001 rozpocznę od wartości najwyższej, mianowicie od wartości funduszu. Tę pozycję zrealizowano w niepełnym wymiarze, bowiem zaplanowano, że na koniec 2001 r. wartość funduszu wyniesie 4 miliardy 731 tysięcy zł, a fundusz osiągnął poziom 4 miliardów 519 tysięcy zł. Był on wyższy od tego z roku ubiegłego o 1,7%, ale plan nie został zrealizowany. Stało się tak głównie z trzech powodów.

Pierwszym powodem był znaczny wzrost dotacji w roku ubiegłym. Na zaplanowaną kwotę dotacji 449 milionów zł zrealizowano 647 milionów zł. Instrumentem były w tym przypadku kolejne zmiany planu, których było pięć. Z dokumentów dostępnych w narodowym funduszu wynika, że niektóre decyzje w sprawie zmiany planu zapadały również w tym gmachu.

Kolejnym powodem niezrealizowania stanu wartości funduszu były mniejsze przychody z tytułu opłat i kar. Jeśli przychody w roku 2001 fundusz zrealizował w 90%, to przychody z tytułu opłat i kar zrealizował ledwo w 72%. Kolejna pozycja, bardziej zależna od narodowego funduszu, mianowicie zwrot kredytów i odsetek, zrealizowana została w 98%. Na zaplanowaną kwotę 447 tysięcy zł te przychody osiągnęły kwotę 437 tysięcy zł.

Trzecią przyczyną osiągnięcia mniejszych wartości funduszu na koniec 2001 r. była konieczność utworzenia rezerw na zagrożone należności. Na zaplanowaną kwotę 25 milionów zł fundusz utworzył rezerwę na poziomie 158 milionów zł. Jest to wynik, skutek udzielonych w latach dziewięćdziesiątych pożyczek głównie dla sektora hutniczego. My w materiałach wymieniamy najpoważniejsze pozycje: Walcownia Rur „Jedność”, Huta „Ostrowiec”, Huta „Łabędy” i inne mniejsze podmioty, które na skutek sytuacji zewnętrznej i sytuacji rynkowej znalazły się w bardzo trudnym położeniu. Tym samym zaangażowane przez nas pieniądze zostały zakwalifikowane jako zagrożone.

Całkowita kwota dyspozycyjna narodowego funduszu w 2001 r. była rekordowo duża, wynosiła mianowicie 2 miliardy 52 miliony zł. Ta duża wartość spowodowana była głównie trzema czynnikami: po pierwsze, wysokim stanem środków na koniec 2000 r. – w kasie narodowego funduszu, mówiąc popularnie, było 270 milionów zł – po drugie, jednorazowym zwrotem pożyczki przez Elektrownię „Turów” – mieliśmy tu do czynienia z kredytem udzielonym na stałą stopę procentową i okazała się ona tak zbliżona do kredytu komercyjnego w 2001 r., że podmiot zdecydował się całą należną

kwotę zwrócić – oraz po trzecie, niezrealizowaną emisją serii N Banku Ochrony Środowiska, na którą utworzono w planie rezerwę w wysokości 94 milionów zł.

Jeśli chodzi o wydatki, kwota zainwestowana w ochronę środowiska w 2001 r. wynosiła 1 miliard 852 miliony zł i również była jedną z najwyższych w historii narodowego funduszu. Pozwoliła zrealizować około tysiąca sześciuset umów w omawianym minionym roku. Na pożyczki i kredyty wydatkowano 61% tej kwoty, na dotację – 35%. Były to najwyższe dotacje na tle lat minionych. Tak wysoka kwota udzielonych dotacji spowodowana była czynnikami, o których mówiłem na wstępie. Licząc w wartościach bezwzględnych, na pożyczki i kredyty wydatkowano kwotę 1 miliarda 132 miliony zł, na dotację i dopłaty – 646 milionów zł.

Żeby nie analizować, omawiać szczegółowo danych, które panie i panowie senatorowie macie w materiałach, chciałbym pozwolić sobie na konkluzję, pozostając oczywiście do dyspozycji w sprawach szczegółowych, jeśli chodzi o odpowiedzi na pytania. Chciałbym powiedzieć, że narodowy fundusz nie zrealizował planu głównie w pozycjach, które uzależnione były od czynników zewnętrznych. Chodzi mianowicie o wspomnianą przeze mnie niską ściągalność wpływów z opłat i kar – w tym zakresie narodowy fundusz jest poza możliwością egzekwowania tych należności – oraz o zmianę stóp oprocentowania udzielonych kredytów, co spowodowało czy wymusiło na narodowym funduszu również obniżanie stóp w zdecydowanej większości pozycji kredytów udzielonych na stopę odnoszącą się do stopy redyskontowej weksli.

Z kolei w pozycjach zależnych bezpośrednio od narodowego funduszu, czyli we wpływach z pożyczek i dotacji na finansowanie ochrony środowiska, w przychodach z odsetek, w kosztach utrzymania biura, plan został wykonany z niemal doskonałą precyzją, bowiem – jak już wspomniałem – na poziomie 98%. Dziękuję serdecznie.

Ja myślę, że o części zagranicznej będzie mówił pan prezes Swatoń.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

Pan chciałby uzupełnić, tak? Proszę bardzo.

**Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Jerzy Swatoń:**

Jeżeli można, Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, tak jak już było powiedziane, nie chciałbym powtarzać pewnych cyfr, które pani dyrektor Niesyto przedstawiła, ponieważ narodowy fundusz w wielu aspektach działalności zagranicznej wypełnia rolę jednostki wdrażającej projekty, czyli jest jak gdyby instrumentem ministerstwa realizującym projekty, a więc dane o wykorzystaniu środków, o planowaniu środków powtarzają się.

Chciałbym może dopowiedzieć coś, co poprzedni zarząd pisemnie w uzasadnieniach przekazywał, że narodowy fundusz nie brał udziału w planowaniu środków na rok 2001, dlatego też zupełnie inne pozycje są w planie finansowym narodowego funduszu, jeśli chodzi o bezzwrotną pomoc w postaci środków zagranicznych, inne są w planie finansowym w ustawie budżetowej. Tak jak mówię, przyjmuję tylko to, że informowano nas, iż nie brano udziału w określaniu tych pozycji finansowych.

Chciałbym natomiast na podstawie wymiany poglądów, która dotyczyła tego, na ile wykorzystamy środki zagraniczne, a na ile możemy je stracić, zwrócić uwagę na jedną sprawę. Dopiero 6 czerwca tego roku ukazało się rozporządzenie przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej w zakresie właśnie rozdysponowania bezzwrotnych środków pomocowych z zagranicy. Oczywiście dopiero teraz jest możliwe, że tak powiem, jakieś uporządkowanie prawne tego procesu, jednak to rozporządzenie jest naszym zdaniem w wielu punktach mało precyzyjne, wręcz może zagrażać realizacji całego programu ISPA. Dotychczas we wszystkich dokumentach związanych z ISPA, w podpisanych porozumieniach, w memorandumach finansowych mówiło się o zaliczkowaniu projektów, czyli o wypłacaniu zaliczek, a potem rozliczaniu tych zaliczek, zaś to rozporządzenie naszym zdaniem w ogóle takiej możliwości nie stwarza. Toczą się dyskusje i wyjaśnienia, czy nie należy tego zmieniać, jak należy to interpretować.

Może to stanowić zagrożenie w tym sensie, że samorząd najpierw musiałby wydawać środki, a dopiero potem byłyby one zwracane. Jeżeli więc ze środków ISPA idzie na projekt 35 milionów euro dofinansowania, trzeba by mieć co najmniej 7 milionów euro swoich własnych środków, bo mniej więcej w 20% trzeba wykonać zadanie, żeby później środki odzyskać. Tak więc zmiana tego mechanizmu na refundację stwarza moim zdaniem bardzo duże zagrożenia. Może się okazać, że w dalszym ciągu spotkamy się z problemami wykorzystania tych środków.

Chciałbym powiedzieć, że oprócz tych funkcji, które narodowemu funduszowi powierza minister co do środków Phare, co do środków pomocy z funduszy SIDA, z DEPA czy też z ISPA, jeden projekt o charakterze międzynarodowym narodowy fundusz realizuje autonomicznie. Jest to tak zwany projekt ochrony środowiska na terenach wiejskich. Projekt ten jest finansowany z różnych źródeł: jest finansowany ze środków GEF, narodowego funduszu, środków NEFKO, ale również i z kredytu, który narodowy fundusz zaciągnął w Banku Światowym. Generalnie ten projekt opiewa na sumę 16 milionów zł. Część inwestycyjna realizowana była głównie w roku 2001, a także teraz, czyli w roku 2002. Całość projektu kończy się w marcu 2003 r. Środki wykorzystane w tym projekcie na koniec 2001 r. wyniosły 12 milionów 500 tysięcy dolarów, czyli większość, bo projekt jest przewidziany na 16 milionów dolarów. Tak więc przekroczył on już półmetek. I to wszystko.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

Proszę, jeśli można, pana dyrektora Głowackiego o zabranie głosu.

**Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego
w Najwyższej Izbie Kontroli
Andrzej Głowacki:**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła wykonanie planu finansowego narodowego funduszu za 2001 r. pomimo stwierdzonych w nim istotnych nieprawidłowości. Uznaliśmy jednak, że te istotne nieprawidłowości nie mają zasadniczego wpływu na wykonanie planu finansowego.

Ja może tylko przypomnę, że w zakresie przychodów do nieprawidłowości zaliczyliśmy niewłaściwe oszacowanie przychodów, o czym była mowa, gdzieś w wysokości około 90% następnie zrealizowanych. Przyczyną niewykonania planu przychodów było po prostu zawyżenie wpływów z tytułu opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska. Według nas po prostu nie uwzględniono realiów gospodarki i przyjęto takie wpływy, jakby gospodarka nadal porządnie się rozwijała.

Inną nieprawidłowością w zakresie przychodów, o czym też była mowa, a mówił o tym pan prezes Ochwat, było to, że nie wycofano bezzwłocznie z Biura Maklerskiego BOŚ kwoty w wysokości ponad 95 milionów zł, powodując tym uszczuplenie przychodów na przykład z tytułu odpowiednich procentów uzyskanych za lokatę tej kwoty.

Jeśli chodzi o wydatki, nieprawidłowo wydatkowano kwotę około 87 milionów zł. Były to pożyczki, o których również była mowa.

Mieliśmy również pretensje o to, że zbyt długo, bo od marca do października, utrzymywano wysoki stan środków krajowych: od 322 milionów zł do 516 milionów zł. Było to spowodowane nierównomiernym zawieraniem umów i nierównomierną realizacją wypłat.

Ja chcę przypomnieć, że kumulacja zawierania umów dotyczyła 63% w IV kwartale, a kumulacja kwot – 44% wypłat w IV kwartale, czyli mówiąc krótko, rok realizacyjny w narodowym funduszu jakby skrócił się właściwie do IV kwartału. Nie oznacza to, że nie było tam wystarczającej ilości pracy, bo chcę z kolei powiedzieć, że sama liczba zawieranych umów, a przedtem segregacja wniosków, ich analiza, przyczyniła narodowemu funduszowi wystarczającej pracy. I stąd pozytywna ocena, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję panu dyrektorowi.

Otwieram dyskusję.

Proszę bardzo, czy są jakieś pytania i uwagi pań i panów senatorów?

(*Senator January Bień: Można?*)

Proszę bardzo, pan senator Bień.

Senator January Bień:

Ja mam pytania do panów prezesów, a szczególnie do pana prezesa Ochwata. Na stronie 4 sprawozdania jest powiedziane, że pierwotnie zaplanowano dotację w wysokości 449 milionów zł, a udzielono dotacji na kwotę 647 milionów zł, czyli jest wzrost o 50%. Wydaje mi się, że jest to kwota znacząca. Jak w tym układzie wygląda – ja chciałbym wrócić do strony 44 – realizacja inwestycji finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dziale 22 „Gospodarka wodna”? Na budowę stopni wodnych, jazu i stopnia wodnego Malczyce przeznaczono 45 milionów zł. Przedstawiacie państwo – zwracam się do pana ministra – tylko wykonanie zadań rzeczowych, a w ogóle nie ma wykonania zadań finansowych tych inwestycji finansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ja tego nie widzę.

Jednocześnie mówicie państwo o pięciu inwestycjach, a rzeczowa inwestycja dotyczy również zbiornika wodnego Sosnówka na potoku Czerwonka. Ostateczny ter-

min przekazania inwestycji został ustalony na 30 czerwca. Chciałbym się również zapytać, czy on został wykonany. Jak w ogóle ma się do siebie to wszystko, o czym przed chwilą powiedziałem? Bardzo bym prosił o wytłumaczenie mi tej sprawy. Dziękuję.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję.

Bardzo proszę, kto z państwa odpowie?

Proszę bardzo.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Odpowie pan prezes Ochwat.)

**Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Ryszard Ochwat:**

Z góry przepraszam, jeśli odpowiedź na to pytanie nie będzie do końca precyzyjna i szczegółowa, bowiem dotyczy ono przeszłości, w której my – mówię o zarządzie – czynnie nie uczestniczyliśmy.

Rozpocznę na temat wzrostu dotacji. Istotnie wzrost dotacji w roku ubiegłym dotyczył utrwalającego się niestety procesu przejmowania przez narodowy fundusz finansowania pozycji, które wcześniej były pozycjami zapisanymi na trwałe w budżecie państwa. Dotyczy to wieloletnich inwestycji w zakresie gospodarki wodnej, zbiorników, głównie zabezpieczeń przeciwpowodziowych itd., dotyczy to również rekultywacji terenów posiarkowych – kwota blisko 100 milionów zł.

Oczywiście wzrost dotacji w innych pozycjach został w roku ubiegłym również odnotowany, jak państwo widzicie w materiałach. Muszę natomiast pana senatora przeprosić i prosić o zgodę na inny, pisemny tryb udzielenia informacji na temat stanu zaawansowania realizacji wykonania zbiorników wodnych, bowiem – przepraszam bardzo – nie jestem przygotowany do udzielenia tych informacji.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Jeżeli pan przewodniczący pozwoli, to uzupełni to jeszcze pan Piotr Rutkiewicz, dyrektor Departamentu Zasobów Wodnych.)

Przewodniczący Adam Graczyński:

Proszę bardzo.

**Zastępca Dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych
w Ministerstwie Środowiska
Piotr Rutkiewicz:**

Dziękuję bardzo.

Panie Przewodniczący, jeżeli chodzi o kwotę, którą narodowy fundusz przeznaczył w 2001 r. na finansowanie inwestycji wieloletnich z zakresu gospodarki wodnej, to na te 45 milionów zł składała się między innymi kwota przeznaczona na zbiornik wodny Sosnówka, która przeszła z roku 2000. Ja rozumiem, że narodowy fundusz pla-

nował ten wydatek w roku 2000, a pożyczkobiorca czy raczej darbiorca, bo to była dotacja, beneficjent, czyli minister, a praktycznie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, nie wykorzystał tej kwoty w roku 2000 – ja już może szczegółowo nie będę informował dlaczego – i ona przeszła na rok 2001. Narodowy fundusz miał te pieniądze jakby wydane już w roku 2000. Rozumiem, że tak sprawozdawczość wygląda w narodowym funduszu, zaś u nas inwestor wydał faktury w roku 2001, dlatego jest pewna nieścisłość. Tak że jeżeli o to chodzi, to mogę tylko tak poinformować. Dziękuję.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Czy ta odpowiedź satysfakcjonuje pana senatora?

(*Senator January Bień: Ja mam pytanie.*)

Proszę bardzo.

Senator January Bień:

Zbiornik Sosnówka został uruchomiony 30 czerwca?

(*Przewodniczący Adam Graczyński: Było takie pytanie.*)

**Zastępca Dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych
w Ministerstwie Środowiska**

Piotr Rutkiewicz:

Tak jest, oczywiście. Było przekazanie, poświęcenie i zbiornik...

(*Senator January Bień: Został uruchomiony, tak?*)

Tak, a jesienią dzięki opadom deszczu będzie napełniony.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dobrze.

Proszę bardzo, dalsze pytania i uwagi ze strony pań i panów senatorów.

Proszę bardzo, pani senator Klepacz.

Senator Apolonia Klepacz:

Pan prezes, jak i dyrektor Głowacki z NIK zwrócili uwagę na przychody z tytułu opłat Phare z urzędów marszałkowskich. Moje pytanie zmierza do tego, czy mamy pełną diagnozę sytuacji przy tak kiepskiej ściągalności, ewentualnie tak kiepskim poziomie wysokości. Jakie są przyczyny takiego stanu rzeczy?

Ja muszę powiedzieć, że z zainteresowaniem przyjrzałam się trzeciemu rysunkowi, który jest również zawarty w tych materiałach. Może to są zbyt daleko idące wnioski, ale takie załamanie poziomu ściągalności czy wykonywania planu przychodów z tytułu opłat i kar następuje od lat 1998, 1999, czyli od zmiany struktury administracyjnej naszego kraju. Mogę wyciągnąć taki wniosek, patrząc na ten rysunek, że w momencie, kiedy były urzędy wojewódzkie i kiedy ściągalność była realizowana przez te jednostki administracji, była ona wysoka, zaś kiedy powstały urzędy marszałkowskie i kiedy to one zostały zobligowane do ściągania tychże opłat, w tym momen-

cie nastąpił w tym zakresie kryzys. A kwoty, jak widać, są niebanalne, bo w latach 1997, 1998 były to kwoty rzędu, tak jak ten diagram pokazuje, 800–900 milionów zł, a w tej chwili mamy, jeżeli chodzi o poziom wykonania, 328 milionów zł.

Mam świadomość, bo mówił to również pan dyrektor Głowacki, iż wpływ na to ma stan naszej gospodarki. Oczywiście, musimy uwzględnić i ten aspekt, ale czy akurat takie załamanie gospodarcze i zmiana struktury następowała w latach 1998 i 1999? Stąd bierze się moje pytanie. Czy ja mogę z tego takie wnioski wyciągać? Czy są również inne tego przyczyny? Czy państwo macie pełną diagnozę właśnie tak wiejskiej ściążalności, wykonywania przychodu właśnie z tytułu opłat i kar?

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.

Kto odpowie na to pytanie?

Proszę bardzo, Panie Ministrze.

(Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska Krzysztof Panas: Pan prezes Ochwat.)

**Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Ryszard Ochwat:**

Panie Przewodniczący, Panie i Panowie Senatorowie, pani senator była łaskawa, stawiając pytanie, postawić również niemal precyzyjną diagnozę: stan gospodarki to pierwsza przyczyna, brak dyscypliny ściążalności ze strony marszałków to druga przyczyna, ale również brak dyscypliny w przekazywaniu środków na konto narodowego funduszu – to kolejna przyczyna.

Ja mogę powiedzieć, że jeśli chodzi o przyczyny drugą i trzecią, czyli o przekazywanie środków i ściążalność, to udało nam się je w tym roku poprawić, ale udało nam się również nawiązać skuteczną, dobrą współpracę z urzędami marszałkowskimi. Niemniej jednak są również czynniki niezależne od dobrej woli marszałków i narodowego funduszu. Jednym z nich jest usytuowanie Inspekcji Ochrony Środowiska, która często przy braku porozumienia na szczeblu wojewódzkim – inspekcja u wojewody, ściążalność u marszałka – również odkłada się na całym tym procesie.

Ja nie bez kozery wspominam o tej sprawie na posiedzeniu senackiej Komisji Ochrony Środowiska, bo być może niebawem nastąpi nowelizacja ustawy i będzie okazja do tego, żeby inspekcje przywrócić ochronie środowiska. Przepraszam za to może zbyt obrazowe sformułowanie problemu. To te trzy, cztery, pięć przyczyn ma głównie wpływ na taki stan. Dziękuję.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję.

Może ja bym uzupełnił to pytanie, kierując je do pana dyrektora Głowackiego: czy Najwyższa Izba Kontroli zajmowała się tym problemem, a jeśli nie, to czy zamierza się zająć?

Bardzo proszę.

**Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego
w Najwyższej Izbie Kontroli
Andrzej Głowacki:**

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Zajmowaliśmy się tym problemem. Ja muszę powiedzieć, że diagnoza, którą przedstawił pan prezes Ochwat, jest absolutnie pełna. Na końcu wspomniał tylko o nawiązaniu współpracy, bo w latach ubiegłych – muszę to wyraźnie powiedzieć – nie było pełnej współpracy narodowego funduszu z marszałkami województw. Ja tylko przypomnę, że w roku ubiegłym dwukrotnie monitowano marszałków: raz gdzieś w okolicach marca, a drugi raz chyba 27 grudnia. Ten drugi raz to chyba już tylko po to, żeby był papier, by jak przyjdzie Najwyższa Izba Kontroli i zapyta, czy była współpraca z marszałkami, odpowiedzieć: tak, dwukrotnie zwracaliśmy się do nich pisemnie.

Ja chcę jeszcze powiedzieć, że w okresie niedoborów budżetowych kwoty nieprzekazane do narodowego funduszu i do innych funduszy były kasą zapomogowo-pożyczkową również dla marszałków. Przecież ta nędza budżetowa najbardziej odbija się tam, a tu nagle jest wolny pieniądź. Zawsze można go zamiast w kilka dni po miesiącu przekazać z różnych powodów nieco później. I skrzętnie z tego korzystano.

Myśmy robili cztery kolejne kontrole i w każdej z nich... Oczywiście nie były to kontrole marszałków na okoliczność przekazywania pieniędzy, tylko były to na przykład kontrole realizacji ustawy w zakresie odpadów. Podobna historia. Czegośmy nie dotykali – czy to były pieniądze z tytułu gospodarki wodnej, czy to były pieniądze z tytułu ochrony powietrza atmosferycznego – wszędzie występowały zjawiska niskiej ściągalności i późnego przekazywania środków.

Jest jeszcze szóstą przyczyną, o której nie mówił pan prezes Ochwat. Proszę państwa, system wnoszenia opłat jest dobrowolny, przedsiębiorstwa, jak wiemy, same się opodatkowują. Ja zawsze uważałem, że zaufanie trzeba mieć pełne, ale raz po raz trzeba to kontrolować. Nie ma list jednostek, które muszą czy powinny wносить opłaty za użytkowanie środowiska.

Myśmy podczas jednej kontroli sugerowali, aby przy pomocy środków narodowego funduszu, wojewódzkich funduszy, bo przecież tam jest taki sam problem, powstał przy udziale wojewodów i marszałków jakiś komputerowy system umożliwiający pełną ewidencję wszystkich podmiotów, które korzystają ze środowiska, żeby można było wręcz metodą księgową po prostu sprawdzić, czy pieniądze wpłynęły, kiedy wpłynęły, z jakim opóźnieniem. A komputer przecież mógłby jeszcze naliczać kary z tytułu opóźnień.

Tego systemu nie ma, to wszystko odbywa się ręcznie. Mało tego, opłaty bardzo często przychodzą w jednej kwocie. One nie są podzielone na poszczególne komponenty środowiska, które odpowiadają odpowiednim funduszom, począwszy od gminnego, na centralnym kończąc. Bardzo często marszałek musi rozszyfrowywać, wdawać się w korespondencję, na jakie szufladki te pieniądze podzielić. Mówiąc delikatnie, system jest oparty o pełną dobrowolność, pełne zaufanie i co za tym idzie, jest to nieskuteczne. Naszym zdaniem rzeczywiście wymaga to jakiegoś ustawowego uporządkowania. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję bardzo.
Może w tej kwestii...
Jeszcze pan senator Łęcki.
Proszę bardzo.

Senator Włodzimierz Łęcki:

Panie Przewodniczący, Szanowni Państwo, przychody z tytułu opłat i kar w sposób naturalny będą malały. W miarę poprawiania się stanu środowiska zarówno opłaty, jak i kary powinny maleć. Tak że odpowiadam koleżance, iż oprócz tych przyczyn, o których państwo mówiliście, będzie pewien naturalny trend. Będziemy mieć na przykład lepsze źródła ogrzewania, z mniejszą emisją gazów, będą mniejsze opłaty, mniejsze kary. To tak w ramach uzupełnienia.

Przewodniczący Adam Graczyński:

To tylko taka konstatacja pana senatora, tak? Bez wniosków?

(*Senator Włodzimierz Łęcki*: Nie jest może aż tak źle, bo z kolei mniejsze opłaty i kary...)

Świetnie, dziękuję bardzo.

Kto z pań i panów senatorów chciałby jeszcze zabrać głos? Proszę bardzo. Jeśli nikt, to w takim razie może zamkniemy kwestię poruszoną przez pana dyrektora Głowackiego i przez panie i panów senatorów. Jest pewna analogia do rejestru niesolidnych dłużników w bankach. Tam też sytuacja była nie do opanowania, aż wreszcie banki opracowały taki system i teraz każdorazowo, kiedy udzielają kredytu, mogą sprawdzić, czy dany beneficjent figuruje w tym rejestrze, czy nie. Mnie się wydaje, że to byłby ważny wniosek wyciągnięty z naszej dyskusji: żeby pokusić się o opracowanie rozsądnego systemu, niekoniecznie, Panowie Prezesi z narodowego funduszu, w formie ustawy. Ustawa też mogłaby być, ale niekoniecznie, prawda, Panie Dyrektorze?

Proszę bardzo.

**Dyrektor Departamentu Środowiska, Rolnictwa
i Zagospodarowania Przestrzennego
w Najwyższej Izbie Kontroli
Andrzej Głowacki:**

Lepiej by było, Panie Przewodniczący, gdyby po prostu był zapis mówiący o tym, że w wojewodowie, i urzędy marszałkowskie tworzą jednolity system ewidencji podmiotów korzystających ze środowiska. Nie jest to skomplikowane, bo przecież te wszystkie podmioty mają ewidencję wusowską i gusowską. Chodzi tylko o odpowiednie przetransponowanie tychże ewidencji, wyeliminowanie biur i innych dwuosobowych przedsiębiorstw, bo one akurat nie płacą za korzystanie ze środowiska, i po prostu pozostawienie tej pełnej ewidencji do systematycznej kontroli przynajmniej w dwóch punktach: jeśli chodzi o WIOŚ i jeśli chodzi o urząd marszałkowski.

Przewodniczący Adam Graczyński:

To zapiszmy to sobie we wnioskach, że wystąpimy do pana ministra środowiska, aby rozwiązał ten problem wariantowo: żeby wyszedł z inicjatywą ustawodawczą, a jeśli uznałby, że jest to niepotrzebne, może powstanie takiego systemu byłoby możliwe w drodze normalnych negocjacji i współpracy z marszałkami i wojewodami. Zapiszmy to sobie. I to jest kwestia pierwsza.

Druga sprawa dotyczy hut. To jest na stronie 6. Ja sądzę, że ponieważ niektóre z tych hut ogłosiły już upadłości, jak na przykład Huta „Ostrowiec”, te środki są nie do odzyskania. To jest około 150 milionów zł. Myślę, że kierownictwo narodowego funduszu wyciągnie z tego przypadku określone wnioski. Jak nam wiele razy tłumaczono, przyznane formy różnego typu preferencji w zakresie środowiska mogą wiązać się z kwotami kilkuset milionów złotych, więc 150 milionów zł to są już wielkie środki, to nie są małe środki. Tak że na to też zwracam uwagę.

Chciałbym również, mimo że jest to taka sprawa dosyć... Mam wątpliwości, czy o tym wspominać. Na stronie 15 mówi się o kosztach funkcjonowania narodowego funduszu. Czy to jest strona 15? Może się pomyliłem. W każdym razie mówi się o sprawach płac, kosztów. Ja chciałbym zwrócić uwagę – nie potrafię tego odszukać – żeby jednak brać pod uwagę z całą odpowiedzialnością koszty funkcjonowania narodowego funduszu, a główną składową są tam płace. Nie potrafię w tej chwili znaleźć, na której jest to stronie. Jeszcze raz przejrzę. Dobrze, państwo wiecie, do czego zmierzam. Czytałem to wczoraj wieczorem i były tam po prostu podane wyraźne kwoty, różnego typu wielkości...

(Głos z sali: Jest to na stronie 8.)

Strona 8, tak?

(Głos z sali: Koszty utrzymania organów i biura narodowego funduszu.)

Tak, gdzieś dalej były też podane już bardzo precyzyjnie pewne wielkości, wydatki, również płace. Tak że proszę na to zwrócić uwagę, kiedy mówimy o tańszym państwie, a ta teza zobowiązuje również i narodowy fundusz.

I ostatnia sprawa z mojej strony jest, jak sądzę, bardzo istotna. Pan prezes Swatoń poruszył problem niezbyt zdaniem pana prezesa precyzyjnego rozporządzenia Komitetu Integracji Europejskiej w sprawie konsumpcji środków pomocowych, tak?

(Głos z sali: Dysponowania.)

Dysponowania, dobrze. Dysponowania, konsumpcji.

Ja mam pytanie: skoro to rozporządzenie jest niezbyt precyzyjne, delikatnie to ujmując, czy minister środowiska podjął pewne działania w tej sprawie, czy nie? Czy potrzebna jest pomoc komisji senackiej? Ja rozumiem, że jeśli będzie taka sytuacja, iż będziemy płacić z opóźnieniem, przekazywać środki, to zablokujemy konsumpcję wykorzystania środków pomocowych. Proszę o odpowiedź w tej sprawie.

**Zastępca Prezesa Zarządu
Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Jerzy Swatoń:**

Jeżeli można, to chcę powiedzieć, że myśmy zgłaszali ten problem i w wyniku naszych propozycji odbyła się w piątek narada w Komitecie Integracji Europejskiej. Ja akurat nie brałem w niej udziału, więc nie umiem zebranych tu poinformować, jaki jest

efekt. Z tego, co mi przekazywano, ciągle jest w stadium rozważania, jak to należy uszczegółowić albo czy należy znowelizować to rozporządzenie.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dzisiaj właśnie na naradzie, o której wspomniałem, na temat Narodowego Planu Rozwoju mówiono, po pierwsze, o braku możliwości sfinansowania zadań – jeden z marszałków wypowiadał się na ten temat – a po drugie, o tym, o czym mówił przed chwilą pan prezes, że system dystrybucji środków jest bardzo niekorzystny dla darczyńców.

Tak więc ja proponuję, już niezależnie od tych ustaleń, które być może zapadły, żebyśmy w tej sprawie pilnie wystąpili do Komisji Integracji Europejskiej, do pani minister Hübner. Chyba w ten sposób, prawda? Proszę przygotować krótkie pismo mówiące, że jesteśmy zdziwieni, iż tak się dzieje, i prosimy o wyjaśnienie. Również pana prezesa proszę o współpracę przy przygotowaniu naszego wystąpienia do pani minister Hübner. Uważam bowiem, że jeśli w ten sposób zablokujemy sobie działanie, to znowuż za rok będziemy dyskutować o wykorzystaniu środków pomocowych – tak się wydaje – i będziemy się dziwić, że wykorzystujemy ich bardzo niewiele. Tak że mnie się wydaje, iż to był bardzo ważny wniosek, bardzo ważna uwaga pana prezesa Swatonia.

Czy w takim razie są jeszcze jakieś pytania lub uwagi?

(Senator January Bień: Jeśli można, Panie Przewodniczący...)

Proszę bardzo.

Senator January Bień:

Ja chciałbym przypomnieć, Panie Prezesie, że myśmy prosili o ewentualne załatwienie sprawy dotyczącej spotkania zarządu narodowego funduszu i senackiej komisji, na którym moglibyśmy omówić wszystkie związane z tym problemy, nawet ewentualne możliwości legislacyjne. Przypominamy się, że jesteśmy również po prostu po to senacką komisją, by pomóc w niektórych sprawach. Bardzo bym prosił o tym pamiętać. Dziękuję.

Przewodniczący Adam Graczyński:

Dziękuję.

Czy jeszcze ktoś z państwa...

(Zastępca Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Jerzy Swatoń: Myśmy na posiedzeniu zarządu już to omawiali i bodajże z panem przewodniczącym było ustalane...)

Nie, nic nie było ustalane, Panie Prezesie.

(Zastępca Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Jerzy Swatoń: Przepraszam, ja...)

Widocznie fundusz jest po prostu sprawiedliwy, ale nierychliwy. Widocznie tak się dzieje.

Czy jeszcze ktoś z pań i panów senatorów ma jakieś uwagi? Jeśli nie, to bardzo dziękuję za udział w posiedzeniu.

Zamykamy posiedzenie Komisji Ochrony Środowiska. Dziękuję bardzo.

(Koniec posiedzenia o godzinie 15 minut 36)

